

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
S. J. Watson
SECOND LIFE

Copyright SECOND LIFE © Lola Communications Ltd 2015
SJ Watson has asserted his right under the Copyright,
Designs and Patents Act 1988 to be identified as the author of this work.
Translation Copyright © 2015 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-01522-5

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

U DRUGOM ŽIVOTU

STIVEN VOTSON

Prevela Ljiljana Petrović Vesković

Beograd, 2015.

Za Alistera Pikoka, i za Dženi Hil

Ako je represija zbilja bila fundamentalna veza između moći, znanja i seksualnosti još od klasičnog doba, razumno je zaključiti da je se nećemo osloboditi, osim po veliku cenu.

Mišel Fuko

*Nek me Bog sačuva od onih misli koje ljudi misle
Sami u svom umu.*

V. B. Jejts

PRVI DEO

Prvo poglavlje

Penjem se uz stepenice, ali vrata su zatvorena. Oklevam pred ulazom. Sad kad sam tu, ne želim da uđem. Dođe mi da se okrenem i vratim kući. Da kasnije opet pokušam.

Ali ovo mi je poslednja šansa. Izložba traje već nedeljama i sutra se završava. Sad ili nikad.

Zatvaram oči i dišem, najdublje što mogu. Punim pluća vazduhom, ispravljam ramena i osećam kako se napetost u mom telu raspršuje dok polako izdišem. Govorim sebi da nemam razloga za brigu, da stalno dolazim tu – da se nađem sa prijateljima na pauzi za ručak, da propratim najnovije izložbe ili odslušam predavanja. Ovog puta nije ništa drugačije. Ništa što se tu nalazi ne može da me povredi. To nije zamka.

Konačno osećam da sam spremna. Otvaram vrata i ulazim.

Sve izgleda isto kao i obično – beličasti zidovi, izglancani drveni pod, spot-reflektori na trakastim nosačima pričvršćenim za tavanicu – i mada je prilično rano, ljudi već šetaju unaokolo. Pažljivo ih posmatram dok zastaju ispred fotografija. Neki se odmiču da bi imali bolji pogled, drugi klimaju glavom dok slušaju promrmljane komentare svojih pratilaca i šaraju očima preko brošura pokupljenih u prizemlju. U prostoriji vlada atmosfera tihog poštovanja, spokojne kontemplacije. Ti ljudi će pogledati izložene radove, zaključiti da im se jedni dopadaju, a drugi ne, i potom će otići, vratiti se uobičajenom životu, i možda ih se više nikad neće setiti.

Sebi isprva dopuštam da samo ovlaš pređem pogledom preko zidova. Na njima je izloženo mnoštvo fotografija velikog formata, propisno razmaknutih, i nekoliko manjih između. Govorim sebi da bih mogla da prošetam

po galeriji praveći se da me sve zanimaju, mada sam danas došla da vidim samo jednu.

Treba mi samo trenutak da je pronađem. Visi na suprotnom zidu, u zadnjem delu galerije, ne baš u samom centru. Pored nje su još dve – portret mlade devojkice u pocepanoj haljini i fotografija žene sa očima iscrtanim kajakom i cigaretom u ruci, snimljena u krupnom planu. Čak i sa ove udaljenosti ostavlja snažan utisak. Snimljena je u boji, pod prirodnom svetlošću, a paleta se pretežno sastoji od plavih i sivih tonova. Tako uvećana, deluje zaista imponirajuće. Izložba se zove *Jutro posle*. Mada ne gledam direktno u fotografiju dok ne stignem na razdaljinu od svega nekoliko stopa, shvatam zašto zauzima tako istaknuto mesto.

Nisam je videla više od jedne decenije. Ne propisno. Naravno, povremeno sam se sretala s njom – iako nikad nije bila mnogo eksponirana, pojavila se u nekoliko časopisa, pa čak i jednoj knjizi – ali svih ovih godina nisam imala priliku da je istinski pogledam. Ne ovako izbliza.

Iskosa joj prilazim i prvo se fokusiram na natpis. „Džulija Plamer“, piše na pločici. „*Markus u ogledalu*, 1997, tehnika ilfohrom.“ Ništa više, nikakvi biografski podaci, i drago mi je zbog toga. Podižem pogled.

Na fotografiji je prikazan muškarac. Reklo bi se da ima oko dvadeset godina. Obnaženog tela, slikan od pojasa naviše, zagledan u svoj odraz. Slika pred njim je u fokusu, ali ne i on. Lice mu je tanušno, oči sužene, usta blago otvorena, kao da se sprema da nešto kaže, ili da uzdahne. Ima nečeg melanholičnog u tom prizoru, ali ono što se ne vidi jeste da se mladić sa slike – Markus – smeja sve do trenutka kad je foto-aparat škljocnuo. To popodne proveo je u krevetu s devojkicom, u koju je bio jednako zaljubljen kao i ona u njega. Glasno su čitali jedno drugom – Išervudov *Rastanak s Berlinom*, ili možda *Getsbija*, knjige koje je ona pročitala, a on nije – tamaneci sladoled iz kutije. Bilo im je toplo, i bili su srećni, bezbedni. Sa radija iz spavaće sobe, sa druge strane hodnika, dopirali su zvuci bluza, a usta su mu otvorena zato što je njegova devojkica, autorka snimka, pevušila uz radio, a on je taman krenuo da joj se pridruži.

Ta fotografija isprva je bila drugačija. Devojkica je takođe bila u kadru. Videla se u ogledalu, tik iznad njegovog ramena, s foto-aparatom podignutim u nivou očiju. Bila je naga, zamagljenih obrisa. To je bio zajednički portret, u ono vreme kada su fotografije ispred ogledala još bile neobične.

Sviđala mi se ta fotografija. Maltene više od ove sada. Ali sam u nekom trenutku – ne sećam se tačno kad, ali sigurno pre nego što sam je prvi put

U drugom životu

izložila – promenila mišljenje. Zaključila sam da izgleda bolje bez mene. I tako sam sebe izbacila sa slike.

Sad se kajem zbog toga. To nije bilo pošteno. Tad sam prvi put upotrebila umetnost da bih slagala, i želim da kažem Markusu da mi je žao. Zbog svega. Žao mi je što sam krenula za njim u Berlin, što sam ga ostavila tamo, samog na toj fotografiji, i što nisam bila ono što je mislio da jesam.

Čak i posle toliko vremena, još mi je žao.

Prolazi mnogo vremena pre nego što se okrenem od fotografije. Više ne snimam takve portrete. Sad stvaram porodične fotografije, slikam Konorove drugare dok poziraju s roditeljima, braćom i sestrama, ugovaram poslove pred školskom kapijom. Koliko da zaradim za trošak. Naravno, u tome nema ničeg lošeg: ulažem puno truda, izgradila sam reputaciju, dobra sam u svom poslu. Ljudi me zovu na dečje zabave da fotografišem goste i posle im šalju te slike preko mejla, kao suvenire. Jednom sam čak slikala na dobrotvornoj dečjoj zabavi, gde se prikupljao novac za bolnicu u kojoj radi Hju. Uživam u tome, ali to je čista tehnika. Sasvim je drugačije nego portreti nalik ovom ovde – to nije umetnost, u nedostatku boljeg termina – i ponekad, kad poželim da ponovo stvaram umetnost, pitam se da li sam još sposobna za to, imam li još oko, onaj instinkt da osetim kad tačno treba da okinem. Da ugrabim pravi trenutak. Odavno nisam pokušala to da radim.

Hju misli da treba da se vratim tome. Konor je sad stariji i bavi se svojim životom. Pošto je imao tako težak početak, Hju i ja smo mu isprva bili potpuno posvećeni, ali sad mu više ne trebamo kao ranije. Sad imam više vremena za sebe.

Nakratko skrećem pogled ka izloženim fotografijama. Možda to i uradim, uskoro. Mogla bih malo više da se usredsredim na karijeru i da istovremeno vodim računa o Konoru. To je izvodljivo.

Silazim u prizemlje da sačekam Adrijen. Ona je najpre htela da pođe sa mnom da pogleda izložbu, ali sam joj rekla da bih više volela da sama vidim tu fotografiju. To joj nije smetalo. „Dobro, onda ću te sačekati u kafeu“, kazala je. „Posle možemo nešto da prezalogajimo.“

Adrijen je očigledno poranila i već sedi za stolom pored prozora, sa čašom belog vina. Prilazim joj i ona ustaje da me zagrlji. Počinje da priča još pre nego što se spustimo na stolice.

„Kako je bilo?“

Povlačim stolicu ka stolu. „Da budem iskrena, pomalo čudno.“ Adrijen mi je već naručila flašu mineralne vode. Sipam jednu čašu. „Više nemam osećaj da je to moja slika.“

Adrijen klima glavom. Zna koliko sam bila nervozna zbog te posete. „Ima zanimljivih fotografija. Hoćeš da ih pogledaš? Kasnije?“

Ona podiže čašu s vinom. „Možda.“ Znam da neće, ali to me ne vređa. Moju fotografiju je već videla, a ostale je ne zanimaju. „Živeli!“ kaže. Otpijamo po jedan gutljaj. „Nisi povelala Konora?“

Odmahujem glavom. „To bi bilo previše uvrnuto.“ Praskam u smeh. „Ali ionako ne bi pošao jer je zauzet.“

„Izašao je sa društvom?“

„Ne. Hju ga je odveo u *Ajronmanger rou*, na plivanje.“

Adrijen se smeška. Konor je njeno kumče, a mog muža poznaje skoro jednako dugo kao i ja. „Na plivanje?“

„Da, da probaju nešto novo. To je Hjuova ideja. Shvatio je da sledeće godine puni pedesetu i već ga hvata panika. Hoće da ostane u formi.“ Zastajem. „Jesi li se čula sa Kejt?“

Gledam u piće. Nisam htela to da pitam, ne tako brzo, ali sad je gotovo. Ni sama ne znam šta bih želela da čujem. Da ili ne.

Ona otpija gutljaj vina. „Nisam, već neko vreme. A ti?“

„Pre možda tri nedelje.“

„I?“

Sležem ramenima. „Klasika.“

„Usred noći?“

„Da“, odgovaram sa uzdahom. Prisećam se poslednjeg poziva svoje sestre. Dva sata ujutru, odnosno još kasnije tamo kod nje, u Parizu. Jedva sam je razumela. Valjda je bila pijana. Hoće da joj se Konor vrati. Ne shvata zašto to ne dozvoljavam. To nije pošteno. Osim toga, ne misli samo ona da smo Hju i ja sebični i nesnosni.

„Znaš već, iste stare priče.“

„Možda treba da porazgovaraš s njom. Mislim, da opet pokušaš. Kad ne bude tako...“

„Besna?“ Osmehujem se. „Obe odlično znamo koliko to vredi kad je reč o Kejt. A čak i kad bih pokušala, ne mogu da doprem do nje. Neće da se javi na mobilni, a kad zovem na fiksni, uvek se javi njena cimerka, koja ništa neće da mi kaže. Ne, ona je već odlučila. Odjednom, posle toliko godina, jedino što želi jeste da preuzme brigu o Konoru. I misli da je Hju i ja sprečavamo da to učini iz naših vlastitih sebičnih pobuda. Nijednog časa se

U drugom životu

nije zapitala kako bi se Konor osećao kad bismo to učinili, šta bi on želeo. Sigurno ga nije ni pitala. Ponovo misli samo na sebe.“

Prestajem da pričam. Adrijen zna ostatak. Ne moram da nastavim. Ona zna zašto smo Hju i ja usvojili sina moje sestre. I da je Kejt svih ovih godina bila zadovoljna takvim stanjem. Ali nijedna od nas ne zna zašto se to promenilo.

„Hoćeš li ti da popričaš s njom?“, pitam.

Adrijen duboko udiše i zatvara oči. Na trenutak pomišljam da će mi reći da to moram sama da rešim, da ne mogu da joj prebacujem loptu kad god se posvađam sa sestrom. Otac mi je to stalno govorio. Ali ona ne kaže ništa nalik tome, samo se osmehuje. „Pokušaću.“

Naručujemo hranu i jedemo. Usput pričamo o zajedničkim prijateljima. Pita me da li sam se skoro videla s Fatimom, jesam li čula da je Ali pronašla novi posao, planiram li da odem na zabavu koju Di organizuje za vikend. Potom govori da treba da krene jer ima neki sastanak. Kažem joj da ću joj se javiti u subotu.

Dok izlazim, ne mogu da odolim iskušenju da prođem kroz galerijsku radnju sa suvenirima. Hteli su da upotrebe Markusovu sliku za brošuru, da je stave na naslovnu stranu, ali uopšte nisam odgovorila na mejl, pa su umesto nje stavili sliku nekog androginog tipa koji liže lilihip. Takođe nisam odgovorila na nekoliko molbi za intervju, mada to nije sprečilo uredništvo jednog od časopisa – *Tajm-auta*, ako se dobro sećam – da objave članak o meni. U njemu sam predstavljena kao *samotnjak*, dok su moju sliku opisali kao jedan od vodećih eksponata na izložbi, kao *intimni portret*, istovremeno *dirljiv i krhak*. Sranje, došlo mi je da odgovorim, ali nisam. Ako su me proglasili za *samotnjaka*, onda će to i dobiti.

Ponovo gledam u tipa sa lilihipom. Podseća me na Frosti. Prelistavam brošuru pre nego što pređem na razglednice izložene na stalku. Obično kupim po nekoliko, ali danas uzimam samo jednu: *Markusa u ogledalu*. Na trenutak mi dođe da kasirki kažem da je to moja fotografija, da sam je napravila za sebe i da mi je, mada sam je godinama svojski izbegavala, ipak drago što je uvršćena u izložbu i što sam dobila šansu da je opet posedujem.

Ali ništa ne govorim. Samo mrmljam *hvala*, a onda ubacujem razglednicu u tašnu i napuštam galeriju. Uprkos februarskom mrazu, peške prelazim skoro ceo put do kuće – kroz Kovent garden i Holborn, niz Tioboldski put u pravcu Grejs ina – i isprva ne mogu da mislim na bilo šta osim na

Markusa i dane provedene u Berlinu pre mnogo godina. Ali dok se bližim Rouzberijevoj aveniji, uspevam da se otrgnem od prošlosti i usredsređujem se na ono što se dešava ovde i sada. Razmišljam o sestri i nadam se da će Adrijen uspeti da je urazumi, mada znam da je to nemoguće. Moraću lično da popričam s Kejt. Biću ljubazna, ali odlučna. Reći ću joj da je volim i da želim da bude srećna, ali takođe ću je podsetiti da Konor ima skoro četrnaest godina, da smo se Hju i ja svojski potrudili da mu pružimo spokojan i stabilan život i da je izuzetno važno da to sad ne pokvarimo. Moram je naterati da shvati da je najbolje da sve ostane onako kako jeste. Prvi put ozbiljno razmatram mogućnost da se Hju i ja konsultujemo s nekim pravnikom.

Skrećem iza ugla i ulazim u našu ulicu. Dve kuće dalje stoji parkiran policijski automobil, ali primećujem da su samo naša vrata otvorena. Počinjem da trčim. U mom umu nema više ničeg osim goruće potrebe da vidim sina. Zaustavljam se tek kad stignem do kuhinje i vidim Hjuja kako razgovara s nekom ženom u uniformi. Zapažam Konorov peškir i kupaće gaćice kako se suše na radiatoru. Hju i policajka okreću se ka meni. Ženino lice je savršeno proračunato bezizražajno, ali znam da Hju baš tako izgleda kad se sprema da saopšti loše vesti. Nešto me steže u grudima i čujem sebe kako vrištim, kao u snu. „Gde je Konor? Hju! Gde nam je sin?“ Ali on ništa ne odgovara. U čitavoj sobi vidim samo njega. Oči su mu raširene. Znam da se desilo nešto strašno, nešto neopisivo. *Reci mi*, hoću da zavrištim, ali ostajem nema. Ne mogu da se pomerim. Moje usne odbijaju da oblikuju reči. Usta mi se otvaraju pa zatvaraju. Gutam pljuvačku. Kao da sam pod vodom i ne mogu da dišem. Posmatram kako Hju kreće ka meni, pokušavam da ga odgurnem dok me hvata za ruku, i potom dolazim do glasa. „Kaži mi!“, vičem ko zna koliko puta, i on konačno otvara usta i progovara.

„Nije Konor“, govori, ali jedva stižem da registrujem olakšanje koje mi struji kroz vene kad usledi nastavak: „Žao mi je, mila. Došli su zbog Kejt.“

Drugo poglavlje

Sedim za kuhinjskim stolom. Ne znam kako sam dospela tu. Sami smo. Policijska službenica je otišla obavljenog posla. U sobi je hladno. Hju me drži za ruku.

„Kada?“ pitam.

„Sinoć.“

Ispred mene stoji šolja sa zaslađenim čajem. Zurim u paru što se diže. To nema nikakve veze sa mnom. Ne mogu da shvatim šta ta šolja traži tu. Jedino o čemu razmišljam je moja mlađa sestra kako leži u nekom pariskom pasažu, pokisla i sama.

„Sinoć?“

„Tako su rekli.“

Hju govori blagim glasom. Zna da ću se sećati samo delića tog razgovora.

„Šta je tražila tamo?“

„Ne znaju. Možda je krenula prečicom?“

„Prečicom?“

Pokušavam to da zamislim. Kejt, kako se vraća kući. Verovatno pijana. Želi što pre da stigne, da skрати put za nekoliko minuta.

„Šta se desilo?“

„Misle da se vraćala kući iz nekog bara. Neko ju je napao.“

Da, sad se sećam. Razbojništvo, tako je rekla ona policajka, mada još ne znaju da li je nešto ukradeno. Tada je skrenula pogled. Spustila je oči i snizila glas, okrenuvši se ka Hjuu. Svejedno, čula sam šta je rekla. „Nema tragova silovanja.“

Nešto se ruši u meni dok razmišljam o tome. Povlačim se. Postajem sićušna, smanjena. Ponovo imam jedanaest godina, a Kejt četiri, i moram da joj kažem da se naša mama ovog puta neće vratiti iz bolnice. Otac misli

da sam dovoljno odrasla da razgovaram s njom, on ne može da se suoči s tim, ne ovog puta, to je moja dužnost. Kejt plače, mada nisam sigurna da stvarno shvata šta sam joj rekla. Privijam je uz sebe. „Biće nam dobro“, govorim, mada jednim delom duše znam šta će se desiti. Naš otac nije kadar da se uhvati u koštac s tim, njegovi prijatelji nam neće biti ni od kakve pomoći. Prepuštene smo same sebi. Ali ne smem to da izgovorim, moram da budem jaka, zbog Kejt. Zbog moje sestre. „Ti i ja“, kažem joj. „Obećavam ti. Brinuću o tebi. Uvek.“

Ali prekršila sam obećanje, zar ne? Pobegla sam u Berlin. Uzela joj sina. Ostavila je da umre.

„Šta se desilo?“, ponovo pitam.

Hju je beskrajno strpljiv. „Još ne znamo, dušo. Ali policija čini sve što je u njenoj moći da sazna.“

Isprva sam mislila da će za Konora biti bolje da ne prisustvuje Kejtinoj sahrani. Previše je mlad, ne bi to mogao da podnese. Hju je imao drugačiji stav. Podsetio me je da moj otac nije dopustio Kejt i meni da odemo na majčinu sahranu i da mu to nikad nisam oprostila.

Morala sam da priznam da je Hju u pravu, ali smo konačnu odluku prepustili psihologu. „Ne možete da ga zaštitite od toga“, rekla je naša savetnica. „Mora da nauči da se izbori s bolom.“ Nakratko je začutala. Sedeli smo u njenoj kancelariji. Ruke su joj bile sklopljene, naslonjene na radni sto. Posmatrala sam brazgotine na njenim šakama, sićušne tanke useke. Da li se bavila baštovanstvom? Mogla sam da zamislim kako kleči pored leja sa cvećem, držeći baštenske makaze, sekući uvele ruže s vrhova stabljika. Ona ima život u koji će se vratiti kad obavimo taj razgovor. Za razliku od nas.

„Džulija?“

Podigla sam pogled. Nešto sam propustila.

„Da li on želi da ide?“

Kad smo se vratili kući, pitali smo ga. On se nakratko zamislio, a onda odgovorio potvrdno: želi da bude tamo.

Kupili smo mu odelo, crnu kravatu, novu košulju. Tako obučen izgleda mnogo starije. Korača između Hjuja i mene dok ulazimo u crkvu. „Jesi li dobro?“, pitam dok sedamo na klupu.

Klima glavom, ali ništa ne govori. Čitavo mesto je natopljeno bolom, ali ljudi uglavnom ćute. Svi su u šoku. Kejtina smrt bila je nasilna, bezumna, nepojmljiva. Svi su se povukli u sebe, kao da pokušavaju da se zaštite.

U drugom životu

Uprkos tome, ne plačem, baš kao ni Konor, ni njegov otac. Samo se Hju usuđuje da pogleda u kovčeg. Prebacujem ruku preko ramena našeg sina. „Sve je u redu“, kažem.

Iza naših leđa ljudi polako zauzimaju mesta. Čuju se škripa đonova i prigušen žamor. Zatvaram oči. Mislim na Kejt, na naše detinjstvo. Tada je sve bilo tako jednostavno, mada ne i lako. Kad je majka umrla, otac je počeo neumereno da pije. Njegovi prijatelji – uglavnom umetnici, slikari i ljudi iz pozorišta – provodili su sve više vremena kod nas i naš dom se ubrzo pretvorio u pozornicu za neprekidnu zabavu, koja je povremeno splašnjavala i posrtala, ali nikad nije potpuno prestala. Na svakih nekoliko dana pristizali su novi ljudi, smenjajući se s onima koji su odlazili. Svi su donosili još flaša i cigareta. Bilo je i muzike, a ponekad i droge. Sad shvatam da je naš otac u tome utapao bol, ali tada, u to vreme, to mi je delovalo kao slavljenje novostečene slobode, kao terevenka koja je potrajala čitavu deceniju. Kejt i ja smo se osećale kao nepoželjni ostaci prošlosti. Mada je drogu držao daleko od nas i govorio nam da nas voli, otac nije imao ni sklonosti ni sposobnosti da bude roditelj, pa je meni zapalo u dužnost da vodim računa o obe. Sprema sam ručak, istiskivala pastu za zube na Kejtinu četkicu i ostavljala je pored čaše pre spavanja. Čitala sam joj kad bi se jecajući probudila iz sna, pomagala joj oko domaćih zadataka i spremala je za školu. Kad bi briznula u plač, stezala sam je u zagrljaj i govorila joj da nas tata voli i da će sve biti u redu. Shvatila sam da obožavam sestru. Uprkos razlici u godinama, postale smo bliske kao bliznakinje.

Pa ipak, ona je sad u toj kutiji, a ja sam ovde, ispred nje, nesposobna da pustim makar jednu suzu. Sve mi još deluje nestvarno i negde duboko u sebi znam da sam je izneverila.

Osećam nečiju ruku na ramenu. Okrećem se. Neka nepoznata žena. „Samo sam htela da ti se javim“, kaže. Predstavlja se kao Ana. Potrebno mi je nekoliko trenutaka da shvatim ko je ona. Kejtina cimerka, koju smo zamolili da pročita oprostajni govor. „Da ti izjavim saučešće.“

Plače, ali u njenom držanju primećujem neki stoicizam. Neku žilavost. „Hvala“, govorim i ona otvara torbu na krilu. Pruža mi list papira. „Pesma koju sam odabrala. Misliš li da je prikladna?“

Prelazim pogledom preko pesme, mada sam je već pročitala u formalnom programu sahrane. „Za duše srdite, prevarena ja sam“, piše na početku, „al’ za duše srećne, u miru počivam.“ Izbor pesme deluje mi čudno, pošto je bes u ovom slučaju jedina moguća reakcija, ali ništa ne govorim. Vraćam joj papir. „Da, dobar izbor. Hvala ti.“

„Misllila sam da bi Kejt volela da čuje tako nešto.“ Kažem joj da je sigurno tako. Ruke joj drhte i, mada tekst nije dug, pitam se kako će sve to podneti.

Na kraju uspeva da obavi zadatak. Mada je uzrujana, izvlači snagu iz nekog unutrašnjeg izvora. Glas joj je jasan i snažan. Konor je posmatra i primećujem kako briše suzu krajičkom dlana. Hju takođe plače, a ja u sebi ponavljam da moram biti jaka za obojicu, da moram ostati pribrana, i da ne smem dopustiti da puknem pred njima. Pa ipak, pitam se da li sama sebe pokušavam da zavaram i ponašam li se tako naprosto zato što ne osećam nikakav bol.

Kasnije prilazim Ani. „Bilo je savršeno“, govorim. Stojimo ispred crkve. Konoru je očigledno laknulo što smo završili s tim.

Ona se osmehuje. Prisećam se Kejtinih telefonskih poziva u poslednjih nekoliko nedelja i pitam se šta Ana misli o meni, šta joj je moja sestra rekla.

„Hvala ti“, odgovara.

„Ovo je moj muž Hju. A ovo je moja veoma draga prijateljica Adrijen.“

Ana se okreće ka mom sinu. „Ti si sigurno Konor?“, kaže. On klima glavom. Pruža joj ruku i ponovo sam šokirana spoznajom koliko je porastao.

„Drago mi je što sam vas upoznao“, govori. Deluje totalno izgubljeno, kao da ne zna kako treba da se ponaša. Kao da više nije ono što je bio pre nekoliko nedelja, onaj bezbrižni dečak koji bi poput vihora uleteo u kuću, u pratnji drugara, da uzme fudbalsku loptu ili bicikl. Momčić što je provodio nebrojene sate nad blokom za skiciranje i bojicama kao da je naprasno iščezao. U sebi ponavljam da je to privremena promena, da će se moj mali dečak vratiti, ali se istovremeno pitam da li je stvarno tako.

Pričamo još neko vreme, a onda Hju, sigurno zato što oseća Konorov nemir, predlaže da krenu ka kolima. Adrijen govori da će poći s njima. Hju se okreće ka Ani. „Hvala na svemu“, kaže. Pozdravlja se s njom i prebacuje ruku preko Konorovih ramena. „Hajdemo, mili“, govori i potom odlaze ka parkingu.

„Deluje kao fin dečkić“, izgovara Ana kad su se dovoljno udaljili. Vetar počinje snažnije da duva. Uskoro će kiša. Ana sklanja pramen kose sa usta.

„Da, zaista jeste“, uzvratim.

„Kako podnosi sve ovo?“

„Mislim da još nije potpuno svestan šta se dešava.“ Krećemo ka cveću u dvorištu ispred kapele.

„Sigurno mu je neizrecivo teško.“